

Stein Tønnesson

Historiker og fredsforsker. Direktør ved Institutt for fredsforskning (Prifio). Interesseområder: fred (i både snever og utvidet forstand), Kinas fremvekst som stormakt, «krigen mot terror», stein@prifio.no

Hvorfor ikke mer terror mot USA?

Morgensbladet
19-25.1.07

Ennå har USAs fiender mye å hente på å krige i Afghanistan og Irak.

Sist fredag ble det avfyrt en rakett mot den amerikanske ambassaden i Athen. Selv om ingen ble drept eller såret, vakte angrepet stor oppmerksomhet. Siden september

2001, da tvillingtårnene falt og president Bush innledet «krigen mot terror», har det nemlig ikke vært terrorangrep mot amerikanske ambassader, og heller ikke mot mål i selve USA. Kommentatorene var raskt ute og spekulerte om dette var en ny bølge av anti-amerikansk terrorisme.

Hvorfor? Mange trodde at 11. september var begynnelsen på en angrepsbølge mot USA, at vi måtte regne med at alle slags midler ville bli brukt, også massedeleggesvåpen. Siden er Bali, Moskva, Casablanca, Riyadh, Istanbul, Madrid, New Delhi og London rammet av terrorister, men USA har gått fri.

Det finnes to alternative forklaringer. Den ene er at terroristene ikke har klart å ramme USA. Den

andre at de ikke har funnet det formålstjenlig, så lenge de kan drepe amerikanske soldater i Afghanistan og Irak. Å avgjøre hvilken forklaring som er riktig, er vanskelig, men hvilken vi tror på, har store praktiske og politiske konsekvenser.

Siden 2001 er kontrolltiltak og overvåkning blitt enormt skjeper i USA – og i resten av verden. Å komme inn i en USA-ambassade er så omstendelig at amerikanske diplomater ofte foretrekker å møtes på kaffer. Sikkerhetsindustrien har fått et så kraftig løft at EU setter i gang en storstilt satsning på sikkerhetsforskning for å hjelpe europeisk industri i konkurransen med den amerikanske.

Satellitter holder konstant øye med oss, og utstyr som er under utvikling, kan se tvers gjennom tak og vegger. Den amerikanske befolkningen er årvåken og rapporterer til politiet når den har mistanke om at noen legger terrorplaner. Å være araber i USA er blitt så ubehagelig at rike, unge saudiarabere heller drar andre steder for å studere, gjerne til Kina.

I denne situasjonen må det ha blitt vanskeligere å organisere og gjennomføre terrorangrep mot amerikanske mål. Flere ganger har vi hørt om planlagte angrep som er blitt forpurret. Syriske sikkerhetsstyrker stanset for eksempel et forsøk på å angripe USAs ambassade i Damaskus 11. september 2006. USA takket Syria etterpå. Kanskje har mottlakkene virket. Kanskje har amerikanerne greid å beskytte seg.

Hvis det er slik, gjelder det å opprettholde årvåkenheten. Ekstremister legger hele tiden terrorplaner, og hvis vi slutter å være påpasselige, slår de til.

Alternativt kan lederne for al-Qaida-netverket ha funnet det uhensiktsmessig å angripe USA på nytt – ennå. De oppnådde nemlig det de ønsket seg da de angrep 11. september 2001. Bush anerkjente bin Laden som en av USAs største fiender og gikk til motangrep. Det åpnet viktige frontavsnitt i islamskistenes globale krig mot «alliansen av korsfarere og sionister». For tiden er det mer effektivt å ramme USA i Irak og Afghanistan

enn på amerikansk territorium.

Nye terrorangrep i USA kunne samle den amerikanske befolkningen bak presidenten, mens krigen i Irak splitter og svekker USA. Ved å provosere frem USAs invasjon i Afghanistan og Irak, har al-Qaida skaffet seg viktige kampanjere. Der dreper de nesten daglig amerikanere, og lærer samtidig opp fremtidens terrorister. Først

hvis USA trekker troppene sine ut av Irak og Afghanistan, blir det kanskje på nytt formålstjenlig å rette angrep mot amerikanske territorium. Denne forklaringen forutsetter at de som bruker terror, tenker strategisk og har en form for kontroll – eller innflytelse – over dem som utfører selve handlingene.

Hvis terroren derimot er blind og utelukkende lokalt organisert, da er det viktigste motmiddel å styrke nærmiljøets sosiale kontroll. De som kan stanse lokalt organisert terror, er de i lokalbefolkningen som står terroristene nærmest. Men hvis terroren er strategisk, hvis al-Qaida er en reell maktfaktor, da trengs det en mot-

strategi på et høyere nivå. Da gjelder det for USA å bidra til at al-Qaida blir isolert politisk, knytte kontakt og forhandle med noen av de gruppene som står USA fiendt i Irak og Afghanistan, og dessuten med regjeringene i Syria og Iran. På den måten kunne kanskje USA frata al-Qaida dets kampanjere.

Hvis en ny amerikansk president skulle velge en slik strategi – og lykkes, kan det imidlertid øke risikoen for et nytt 11. september. Hvis de mest ekstreme gruppene blir isolert, vil de prøve å slå dramatisk tilbake. Dette er terrorkampens paradoks: Det gjelder å manøvrere slik at terroristene blir stående alene, men jo mer alene de står, jo mer desperate blir de, og da øker faren for at de tyr til storstilte angrep på selve USA.

Raketten i Athen var trolig verken styrt eller inspirert av bin Laden. En gresk revolusjonær kampergruppe, som virker mer marxistisk enn islamistisk, forsøkte å påta seg «æren». Forsatt har USAs fiender mye å hente på å krige i Afghanistan og Irak.